

Ministerieel besluit houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van als monument te beschermen Britse Militaire Begraafplaatsen te Brugge, De Panne, Koksijde, Nieuwpoort

DE VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING EN RUIMTELIJKE ORDENING,

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004 en 10 maart 2006;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juli 2004 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 15 oktober 2004, 23 december 2005, 19 mei 2006, 28 juni 2007 en 10 oktober 2007,

BESLUIT :

Artikel 1. Het ontwerp van lijst van de volgende voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten, wordt vastgesteld overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004 en 10 maart 2006:

- 1) Wegens de historische waarde, meer bepaald de historische context en de militair-historische waarde en wegens de artistieke en historische waarde, meer bepaald de architectuurhistorische waarde:

- als monument:
Britse militaire begraafplaats Adinkerke Military Cemetery met toegangspad, Gelegen te De Panne (Adinkerke), Kromfortstraat z.nr.;
Bekend ten kadaster:
De Panne, 3^e afdeling, sectie E, perceelnummer(s) 933B

- 2) Wegens de historische waarde, meer bepaald de historische context en de militair-historische waarde en wegens de artistieke en historische waarde, meer bepaald de architectuurhistorische waarde:

- als monument:
Britse militaire begraafplaats Coxyde Military Cemetery met toegangspad, Gelegen te Koksijde (Koksijde), Robert Vandammestraat z.nr.;
Bekend ten kadaster:
Koksijde, 1^e afdeling, sectie F, perceelnummer(s) 641A (DEEL)

./..

- 3) Wegens de historische waarde, meer bepaald de historische context en de militair-historische waarde en wegens de artistieke en historische waarde, meer bepaald de architectuurhistorische waarde:

- als monument:

Britse militaire begraafplaats Ramscappelle Road Military Cemetery,
Gelegen te Nieuwpoort (Nieuwpoort), Brugse Steenweg z.nr.;

Bekend ten kadaster:

Nieuwpoort, 3^e afdeling, sectie B, perceelnummer(s) 324C

- 4) Wegens de historische waarde, meer bepaald de historische context en de militair-historische waarde en wegens de artistieke en historische waarde, meer bepaald de architectuurhistorische waarde:

- als monument:

Britse militaire begraafplaats Zeebrugge Churchyard met het Zeebrugge Memorial en het gemeentelijk oorlogsgedenkteken van Zeebrugge

Gelegen te Brugge (Zeebrugge), Sint-Donaaskerkstraat z.nr.;

Bekend ten kadaster:

Brugge, 12^e afdeling, sectie P, perceelnummer(s) 54E en perceel zonder nummer (DEEL)

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

- 1) De Britse militaire begraafplaats Adinkerke Military Cemetery met toegangspad wordt beschermd als monument omwille van de:

- Historische waarde, meer bepaald de historische context en de militair-historische waarde:

Begraafplaats ontstaan t.g.v. de bloedige Britse bezetting van de sector Nieuwpoort tussen juni en november 1917, toen er in en rond Adinkerke veldhospitaal waren ingericht. Franse graven uit latere oorlogsmaanden werden na de oorlog verwijderd. Nu liggen er 270 doden uit de Eerste Wereldoorlog begraven, waarvan maar liefst 98 Duitsers. Merkwaardig zijn de 4 Russen en de Egyptenaar ('Labour Corps'). Daarnaast liggen er nog 95 doden uit de Tweede Wereldoorlog, waarvan 54 Britten die voornamelijk in mei - juni 1940 omgekomen zijn en 40 Tsjechen die t.g.v. het beleg van Duinkerke (1944) gestorven zijn.

- Artistieke waarde en historische waarde, meer bepaald architectuurhistorische waarde:

Typisch Britse begraafplaats naar ontwerp van N.A. Rew. Karakteristieke elementen zijn de natuurstenen ommuring en het offerkruis. Het meest opvallende element is het verschil in grafstenen: naast de traditionele Britse 'headstones' zijn ook rechthoekige grafstenen voor Duitsers terug te vinden, evenals trapeziumvormige zerkjes voor Tsjechen en grafzerken met uitgespaarde hoeken voor Russische doden. Het geheel wordt getooid met bloemperken en berken.

./..

2) De Britse militaire begraafplaats Coxyde Military Cemetery met toegangspad wordt beschermd als monument omwille van de:

- Historische waarde, meer bepaald de historische context en de militair-historische waarde:

Begraafplaats die getuigt van de geallieerde militaire activiteiten aan de kust tijdens de Eerste en de Tweede Wereldoorlog. Oorspronkelijk Franse begraafplaats, die in de periode juni - november 1917 door Britse troepen werd gebruikt. Later in de oorlog werden er naast Fransen ook mannen van de Britse zeemacht begraven. Na de oorlog werden nog meer dan 50 graven toegevoegd, terwijl de Franse doden ontgraven werden. Naast de 1517 doden uit de Eerste Wereldoorlog liggen er 155 Britse doden uit de Tweede Wereldoorlog, die stierven tijdens 'Operatie Dynamo' in mei - juni 1940 of behoorden tot de luchtmacht. De meest bekende dode is ongetwijfeld de Britse dichter Thomas Ernest Hulme.

- Artistieke waarde en historische waarde, meer bepaald architectuurhistorische waarde:

Vrij unieke begraafplaats in Vlaanderen door haar ligging in de duinen. Haar ontwerpers, Edwin Lutyens en G.H. Goldsmith creëerden een stijlvolle toegang met toegangspijlers, bekroond met een urne en 2 paviljoentjes met rondbogige openingen en een tentdak. Centraal vooraan staat de 'Stone of Remembrance', centraal achteraan tegen een duinhelling het 'Cross of Sacrifice'. Het geheel wordt getooid met bloemperken en jonge eiken.

3) De Britse militaire begraafplaats Ramscappelle Road Military Cemetery wordt beschermd als monument omwille van de:

- Historische waarde, meer bepaald de historische context en de militair-historische waarde:

Begraafplaats ontstaan n.a.v. de Britse bezetting van de sector Nieuwpoort in juli - november 1917. Na de oorlog werden meer dan 700 Britse graven toegevoegd uit andere begraafplaatsen in de omgeving. Er werden tijdelijk ook 380 Franse graven uit 1914-1915 geconcentreerd, maar deze werden later door de Franse autoriteiten ontgraven. Nu liggen er 843 doden, waarvan er 28 herdacht worden met een 'special memorial' omdat aangenomen wordt dat ze op deze begraafplaats onder een naamloze grafsteen liggen of omdat hun graf in de omgeving van Nieuwpoort door later oorlogsgeweld vernietigd werd.

- Artistieke waarde en historische waarde, meer bepaald architectuurhistorische waarde:

Begraafplaats ontworpen door Edwin Lutyens en G.H. Goldsmith. De begraafplaats ligt lager dan het straatniveau en kan betreden worden via een brede trap uit witte natuursteen, uitgewerkt met sierlijke motieven. Het 'Cross of Sacrifice' en de 'Stone of Remembrance' liggen op eenzelfde as, evenwijdig met de straat. In de 2 hoeken achteraan staan 2 gelijkaardige paviljoentjes uit breuksteen, met een koepeldak uit rode leien. Het geheel wordt getooid met bloemperken, struiken, populieren (die o.m. het offerkruis en de toegang markeren) en Zweedse lijsterbessen.

./..

4) De Britse militaire begraafplaats Zeebrugge Churchyard met het Zeebrugge Memorial en het gemeentelijk oorlogsgedenkteken wordt beschermd als monument omwille van de:

- Historische waarde, meer bepaald de historische context en de militair-historische waarde:

Merkwaardige begraafplaats met 175 Duitse en 30 Britse doden, dat bijna volledig in het teken staat van de oorlog die op zee uitgevochten werd. Oorspronkelijk Duitse begraafplaats, waarvan de eerste 44 doden begraven zijn n.a.v. een tramongeval op 26 september 1915. Sindsdien zouden vooral Duitse maar ook Britse doden toegevoegd worden, die hoofdzakelijk omgekomen zijn t.g.v. gevechten op zee.

Vóór de oorlog was er nog geen kerkhof aangelegd in de in 1900 gecreëerde parochie van Zeebrugge. De omheiningmuur met toegangspoort werd tijdens de Eerste Wereldoorlog door de Duitse bezetter opgetrokken. Vanaf 1925 werd het beheer waargenomen door de 'Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge', vanaf 1957 door de 'Commonwealth War Graves Commission'. Opmerkelijk is dat de Duitse graven rond 1955 niet overgebracht werden naar de grote verzamelbegraafplaatsen, wat elders in Vlaanderen wel het geval was.

Het zgn. Zeebrugge Memorial ter herinnering aan 4 vermiste Britten, is het kleinste Britse 'Memorial to the missing'. Het oorlogsgedenkteken van Zeebrugge, dat tegen de buitenmuur van het kerkhof opgericht is, is samengesteld uit oudere gedenktekens.

- Artistieke waarde en historische waarde, meer bepaald architectuurhistorische waarde:

Verschillende architecturale elementen verwijzen nog steeds naar de oorspronkelijk Duitse aanleg van deze begraafplaats, zoals de bakstenen omheiningmuur met poortgebouw (een rondboogpoort met topgeveltje) en het massagraf voor 40 Duitsers, dat in grijze hardsteen is uitgevoerd. Centraal tegen de kerkmuur was een groot Duits gedenkteken opgetrokken, dat nu evenwel verdwenen is. Behalve het Duitse massagraf zijn de graftekens van Britse makelij. Voor de Duitse graven werd gebruik gemaakt van grafstenen uit witte natuursteen, die bovenaan driehoekig afgewerkt zijn. De omheiningmuur is overgroeid met wingerd, terwijl rondom rond leilinden zijn aangeplant.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

- A. De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994).

Brussel,

31 DEC. 2007

Viceminister-president van de Vlaamse Regering en
Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening

Dirk VAN MECHELEN